

FAKTORİNG SEKTÖRÜ

İki faktoring şirketinin Ocak 2022'de sektörden ayrılması nedeniyle, Ağustos 2022 itibarıyla, 52 faktoring şirketi sektörde faaliyet göstermektedir. 2021 yılının başlarında pandemi tedbirleri azaltılmış sosyal ve ticari hayat normale dönmeye başlamıştır. 2021 yılının son çeyreğinde başlayan faiz indirimleri sonucu, bankaların kredi verme iştahının azalması faktoring şirketlerinin işlemlerine yönelik talep artışına neden olmuştur. Böylece Haziran 2022 döneminde sektörün işlem hacmi 2021 yılının aynı dönemine göre %85,1 artış göstermiştir. Ancak, yaşanan yüksek enflasyon nedeniyle aynı dönemde sektörün reel anlamda sadece %6,5 büyüdüğü görülmektedir.

Sektörün işlem hacminin detayları incelendiğinde, 2018 Ağustos ayında yaşanan kur krizi sonrası ciddi oranda azalan yurtdışı faktoring işlemleri TL rakamının, 2022 yılının ilk 6 ayında ciddi oranda artış gösterdiği görülmektedir. Haziran 2022 itibarıyla toplam cironun %18,5'i yurtdışı faktoring işlemlerinden oluşmaktadır. Bu pay oranı ile son 5 yılın en yüksek düzeyine ulaşılmıştır. FKB tarafından USD bazlı veriler henüz açıklanmadığından, Haziran aylarının ortalama kur verileri ile yapılan hesaplama göre kur krizi öncesi 2018 Haziran ayı rakamının yaklaşık %41 altında USD ciro gerçekleşmiştir. Buna rağmen 2022'nin ilk yarısında yurtdışı işlemlerin pay oranı o dönemin üstünde gerçekleşmiştir. Bununla birlikte, USD olarak sektörün yurtdışı ciro rakamı son iki dönemdir artış göstermektedir. Kısacası sektör açısından 2022 yılında işlem hacmindeki reel büyümeyi etkileyen asıl ürünün yurtdışı faktoring işlemleri olduğu anlaşılmaktadır.

Sektördeki firmaların yaklaşık yarısı sermaye piyasası özel sektör borçlanma araçları kullanarak fonlamalarını çeşitlendirmektedir. Faktoring şirketleri Takasbank Para Piyasası ve menkul kıymet piyasasını kullanarak, fonlama kaynaklarını çeşitlendirse de ana fonlama kaynakları bankalardır. Haziran 2022 döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre mevduat bankalarının faktoring şirketlerine kullandırılan krediler de %93,9 oranında artış göstermiştir. 2021 yılının Aralık ayından 2022 Mart ayına kadar faktoring şirketlerine sağladıkları kredileri ciddi oranda azaltan bankaların, Nisan ayından sonra faktoring şirketlerine kredi musluklarını açtığı gözükmektedir. Bu durum sektörün işlem hacminin de reel olarak büyümeye geçmesinde etkili olmuştur.

Haziran 2022 itibarıyla, faktoring sektörünün net faktoring alacakları Aralık 2021'e göre %34,5 oranında artış göstermiştir. Faktoring alacaklarındaki büyümenin işlem hacminin çok gerisinde kalmasının temel nedeni, faktoring şirketlerinin genel ekonomik gidişat nedeniyle müşteri seçiminde seçici davranmasından ve piyasalarda kısalan vadeler nedeniyle faktoring alacak vadelerinin de kısalmasından kaynaklanmaktadır. Piyasalardaki belirsizlik nedeniyle alacak vadelerinin 90-120 günlerden 45-70 günlere kadar gerilediği görülmektedir. Nitekim Haziran 2021'de sektör tarafından 80.152 müşteriye hizmet verilirken, Haziran 2022'de bu rakam 76.856 müşteriye düşmüştür.

Pandemi sürecinde alınan tedbirler, yeniden yapılandırılmalar ve tahsili gecikmiş alacakların tanımında geçici vade uzatımları sayesinde 2021 yılında karşılıksız çek oranları ve tahsili gecikmiş alacaklarda düşüş yaşanmıştır. Bu nedenle 2021 yılında faktoring sektörünün nominal TGA tutarı %6,9 gerilerken, Haziran 2022 itibarıyla %7,4 oranında artış göstermiştir. Bununla birlikte brüt kredilerin nominal TGA tutarına göre daha fazla artması neticesinde, Haziran 2022'deki TGA oranı (%2,2) 2021 yılına (%2,8) göre düşüş göstermiştir. Haziran 2022 itibarıyla, sektörün açık kredi riski ((Nominal TGA-Karşılıklar)/Özkaynaklar) %1,8'den, %-0,5'e gerilemiştir. Oranın eksi olması, faktoring şirketlerinin bir kısmının nominal TGA tutarından daha fazla karşılık ayırmasından kaynaklanmaktadır. Nitekim, Aralık 2021 itibarıyla, aktif büyüklükleri sektörün %25,3'ünü temsil eden sektörün lider şirketlerinden 3'ü banka faktoringi ve biri bağımsız faktoring şirketi olmak üzere 4 şirket nominal TGA tutarlarının üzerinde karşılık ayırmıştır. Sektörün Haziran 2022 itibarıyla açık kredi riskinin eksiye dönmesi, çok daha fazla faktoring şirketinin bu yöneme başvurduğunu düşündürmektedir. Bu durum faktoring şirketlerinin sadece müşteri seçerken değil, aynı zamanda karşılık ayırırken de temkinli hareket ettiğini göstermektedir. Bunun bir diğer nedeninin de faktoring şirketlerinin ilerleyen dönemlerde tahsili gecikmiş alacak hesabına düşen miktarın daha da artacağını öngörmesi olabileceği kanaatindeyiz.

2020 yılında BDDK'nın minimum ödenmiş sermaye tutarını 30 milyon TL'den 50 milyon TL'ye yükseltmesi nedeniyle, sektörün ödenmiş sermayesi 2021 yılında %15,8 artış göstermiştir. 2021 yılsonu itibarıyla, 52 faktoring şirkettinden 4'ünün ödenmiş sermayesi BDDK'nın 50 milyon TL kriterinin altında yer almaktadır. Söz konusu faktoring şirketlerinin de artırımı gideceği varsayımıyla sektörün ödenmiş sermayesinin ilerleyen dönemlerde yükselmesi beklenmektedir. Haziran 2022 itibarıyla sektörün özkaynaklarının artışı %14,9 olarak gerçekleşmiştir. Ancak, aktiflerin %32,5 artış göstermesi neticesinde, sektörün özkaynak oranı % 16,6'dan % 14,4'e gerilemiştir.

FAKTORİNG SEKTÖRÜ

Kaldıraç oranı ise brüt faktoring alacaklarının özkaynaklara göre daha yüksek oranda artması nedeniyle 5,7'den 6,6'ya çıkmıştır.

Sektördeki şirketlerin çoğunluğunun daha yüksek kar elde edebilmek için net faiz marjını artırmaya çalışması ve bu nedenle KOBİ ve küçük işletmelere yönelmesi neticesinde, sektörün net faiz marjı yükselmektedir. Bir diğer etki de enflasyondaki artış nedeniyle, finans sektöründe piyasa faiz oranlarının yükselmesidir. Bu kapsamda, faktoring şirketlerinin elde ettiği faiz gelirleri de Haziran 2022 döneminde Haziran 2021'e göre %80,4 artış göstermiştir. Komisyon gelirlerindeki artış ise daha yüksek olup, %94,7'dir. Sektörün net faktoring gelirleri de (finansman maliyetleri düşüldükten sonra) %91,9 artmıştır. Bilanço tarafında TGA tutarından daha yüksek karşılık ayrılması gelir tablosundaki karşılık giderlerinin 2,9 kat artmasına yol açmıştır. Hem karşılık giderlerindeki artış hem operasyonel giderlerdeki %31,2'lik artış net karı sınırlasa da, diğer faktoring faaliyetlerinden elde edilen gelirler de eklenince net kar %92,6 artış ile son altı yılın en yüksek düzeyine ulaşmıştır.

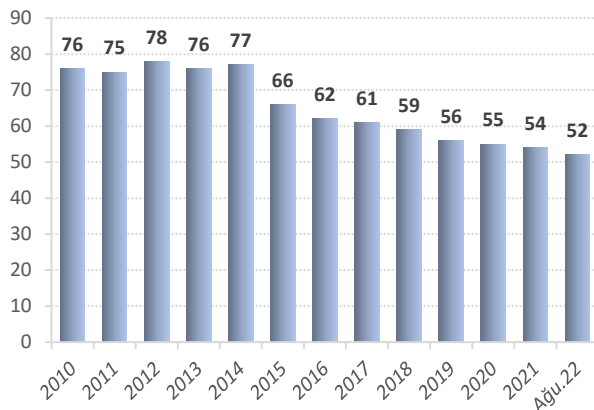
Pandemi süreci sonrası dijitalleşmeye daha çok önem veren sektörün Haziran 2022 itibarıyla maliyet/gelir rasyosu %51,0'den %35,2'e gerilemiştir. Faktoring şirketleri dijitalleşme sayesinde, şube sayılarını arttırsa bile personel sayılarını azaltarak maliyetlerini düşürebilmektedir. Dolayısıyla, ücretlerdeki artış oranından daha fazla oranda personel başına gelir yazıldığı söylenebilir.

TBB Risk Merkezi'nin Haziran 2022 verilerine göre, faktoring sektörünün kullandığı brüt kredilerin sektörel dağılımına bakıldığında; ilk sırayı %13,4 payla her zamanki gibi inşaat sektörü almaktadır. İnşaatı %12,7 payla toptan ve perakende ticaret, %9,5 payla finansal aracılık ve %8,6 payla tekstil ve tekstil ürünleri sanayiye izlemektedir. Finansal aracılığın %9,5 pay alması, faktoring şirketlerinin birbirlerini refaktoring işlemleri ile fonladıklarını göstermektedir. Ukrayna-Rusya savaşı nedeniyle, faktoring şirketlerinin turizm sektörüne mesafeli olduğu gözlenmektedir. Bu durum ilgili sektörün brüt kredilerdeki payının %1,3'de kalmasını açıklamaktadır.

BDDK, 24.06.2022 tarihli ve 10250 sayılı Kurul Kararı ile bankaların, makro ihtiyatı adımlar kapsamında bağımsız denetime tabi olan şirketlere TL cinsinden yeni nakdi ticari kredi kullandırmasına yönelik sınırlamalar getirmiştir. BDDK, 07.07.2022 tarihli ve 10265 sayılı kararı ile bankalarla birlikte faktoring şirketlerini de bu düzenleme kapsamına almıştır. Faktoring şirketlerinin bu karar kapsamına dahil edilmesinden önce faktoring sektörünü kullanan müşterilerde artış yaşanmıştır. Ancak, bu uygulamanın faktoring şirketlerini de içermesiyle birlikte zaten müşterilerinde seçici olan faktoring sektörünün daha da seçici olmasına yol açacağı düşünülmektedir. Ayrıca, söz konusu uygulamanın faktoring şirketlerinin operasyonel süreçlerine de etki etmesi ve operasyonel yüklerini artırması beklenmektedir.

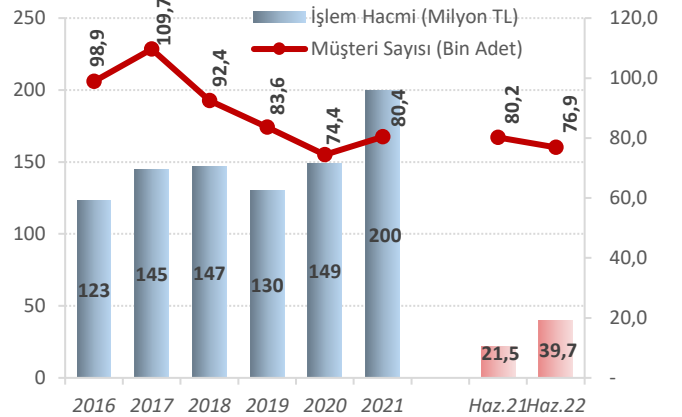
GÖSTERGELER

Şekil 1-Faktoring Şirket Sayısı

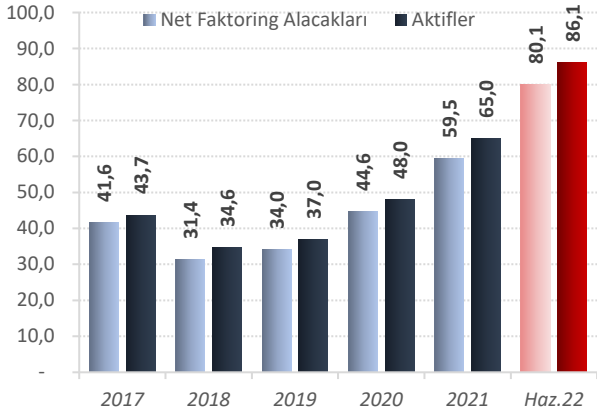
Kaynak: BDDK

Şekil 2-İşlem Hacmi ve Müşteri Sayısı

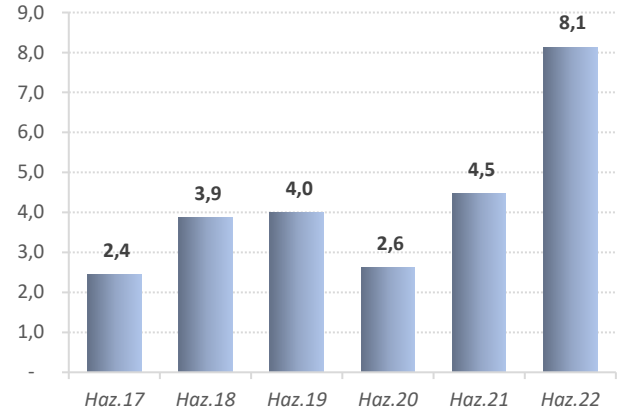
Kaynak: FKB, BDDK

Şekil 3-Aktifler ve Net Fak. Alacakları, Milyar TL

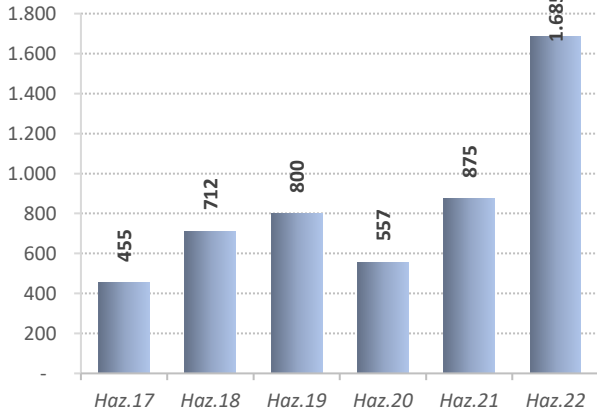
Kaynak: BDDK

Şekil 4-Sektörün Faktoring Gelirleri, Milyar TL

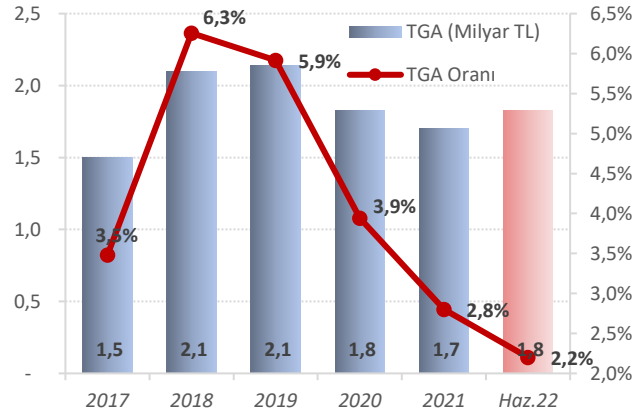
Kaynak: BDDK

Şekil 5-Sektörün Net Karı, Milyon TL

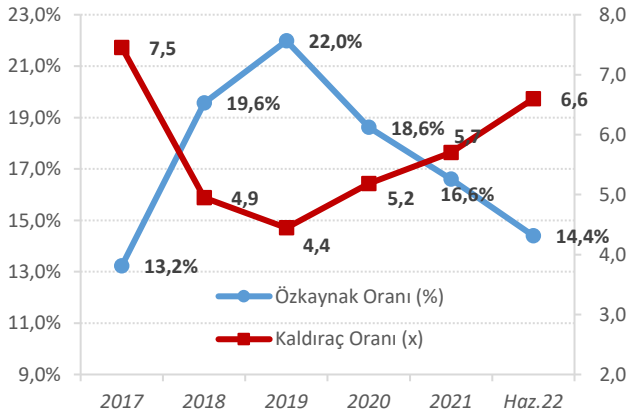
Kaynak: BDDK

Şekil 6-TGA ve TGA Oranı

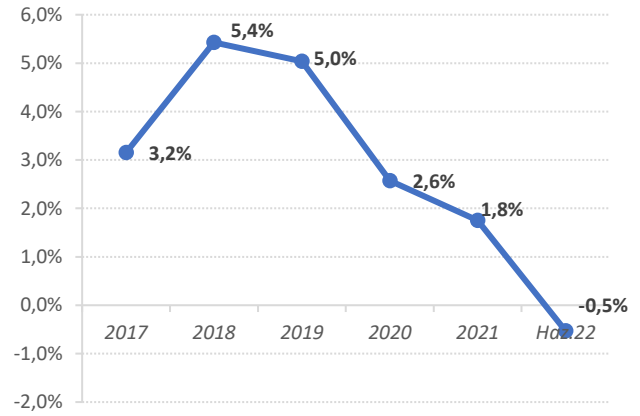
Kaynak: BDDK

Şekil 7-Özkaynak ve Kaldıraç Oranları

Kaynak: Turkrating

Şekil 8-Açık Kredi Riski

Kaynak: Turkrating

İstanbul Uluslararası Derecelendirme Hizmetleri A.Ş.

Esentepe Mah. Büyükdere Cad. Müselles Sok. Onur İş Merkezi No:1/2
Şişli / İSTANBUL

Tel: 0212 272 01 44

Fax: 0212 257 54 85

Sıla Mersin – Kredi Derecelendirme Uzmanı

sila@turkrating.com

Bu rapordaki bilgiler ve yorumlar, kamuya açık, güvenilir olduğuna inanılan kaynaklardan temin edilen bilgilerden derlenmiştir. Bununla beraber, bu raporda geçen bilgilerin kullanılması veya bu raporun yararlandığı kaynaklardaki hata ve eksikliklerden doğan bilgilerin kullanılması sonucunda yatırımcıların uğrayabilecekleri doğrudan ve/veya dolaylı zararlardan İstanbul Uluslararası Derecelendirme Hizmetleri A.Ş. sorumlu tutulamaz. Bu raporlar hiçbir şekilde menkul kıymetlerin alımı veya satımı konusunda tavsiye olarak yorumlanmamalıdır. Kullanan ancak kendi bilgi, inisiyatif ve değerlendirmesi ile hareket edecektir.
